

Helsingfors/Mariehamn 17.2.2010**Nr 3/10****Hänvisning** Ålands lagtings skrivelse
16.12.2009, nr 172/2009.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privata säkerhetstjänster, antagen av lagtinget 16.12.2009.**Landskapslagens huvudsakliga innehåll**

Landskapslagen är en s.k. blankettlag enligt vilken rikets lag om privata säkerhetstjänster (FFS 282/2002, nedan rikslagen) med vissa avvikelser görs tillämplig i landskapet Åland för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet inom ramen för landskapets behörighet. Ändringar i rikslagen ska tillämpas från det de träder i kraft i riket. Hänvisningar i rikslagen till andra bestämmelser i rikslagstiftningen ska avse motsvarande bestämmelser i landskapslagstiftningen. De förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen ankommer på inrikesministeriet ska i landskapet handhas av Ålands landskapsregering till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet. På motsvarande sätt ska de förvaltningsuppgifter som enligt nämnda lag ankommer på polismyndigheten i hemkommunen, i landskapet ankomma på Ålands polismyndighet.

Rikslagen har till syfte att trygga privata säkerhetstjänsters kvalitet och pålitlighet samt att främja samarbetet mellan myndigheterna och privata säkerhetstjänster. Den innehåller bestämmelser som gäller idkande av bevakningsrörelse, säkerhetsskyddande verksamhet samt tillsyns- och straffbestämmelser.

Lagstiftningsbehörigheten

I en landskapslag kan enligt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen för vinnande av enhetlighet och överskådlighet intas stadganden av rikslagstiftningsnatur som i sak överensstämmer med motsvarande stadganden i rikslag. Intagande av sådana stadganden i en landskapslag medför inte ändring i fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet.

Landskapslagen gäller landskapets myndigheter, som utgör landskapsbehörighet enligt 18 § 1 punkten i självstyrelselagen. Landskapslagen gäller även allmän ordning och säkerhet på vilket område lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 6 punkten i självstyrelselagen med undantag av 27 § 27, 34 och 35 punkterna i självstyrelselagen. Av nämnda undantag gäller 27 § 27 punkten skjutvapen och skjutförnödenheter, och rikslagens bestämmelser om dessa kan med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen.

Landskapslagen gäller även näringsverksamhet, som med vissa undantag utgör landskapsbehörighet enligt 18 § 22 punkten i självstyrelselagen.

En del av de rättigheter som tillkommer i rikslagen avsedda väktare kan komma att inkräkta på de i 2 kap. i grundlagen angivna medborgerliga rättigheterna. Lagstiftningsbehörigheten i fråga om avvikelser från grundlag samt de grundläggande medborgerliga rättigheterna hör enligt 27 § 1 och 2 punkterna i självstyrelselagen till rikets behörighet. Dessa bestämmelser kan för vinnande av enhetlighet och överskådlighet jämlikt 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen.

Rikslagens 43 § berättigar polisstyrelsen att, utan hinder av att bevakningsföretags eller säkerhetsskyddsföretags medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet, få behövlig information om företagets verksamhet, personal, ekonomiska ställning och andra liknande omständigheter. Enligt 27 § 8 punkten i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar samt bokföring. Bestämmelsen, som i enlighet med landskapslagens 2 § även bör anses gälla landskapsregleringen, kan med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

I landskapets behörighet ingår även att inta bestämmelser om tillsyn och administrativa tvångsåtgärder inom rättsområden som faller inom landskapets behörighet.

Straffbestämmelserna i landskapslagens 27 § kan med stöd av 18 § 25 punkten i självstyrelselagen intas i landskapslagstiftningen.

I landskapslagens 2 § anges att de förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen ankommer på inrikesministeriet i landskapet ska handhas av landskapsregeringen, till den del förvaltningen grundar sig på landskapets lagstiftningsbehörighet samt de förvaltningsuppgifter som ankommer på polismyndigheten i hemkommunen på Ålands polismyndighet. Ålandsdelegationen konstaterar att inrikesministeriets uppgifter, enligt en nyligen vidtagen ändring av den aktuella rikslagen om privata säkerhetstjänster (FFS 510/2009), har överförts på Polisstyrelsen, räknat från 1.1.2010, varför hänvisningen i landskapslagen till inrikesministeriet blir inkonsekvent. Enligt den allmänna principen i självstyrelsesystemet ankommer det dock på Ålands landskapsregering att på Åland handha sådana förvaltningsuppgifter som enligt rikslagen ankommer på riksmyndigheter men som enligt självstyrelselagens behörighetsfördelning hänförs till landskapets behörighet, såvida det inte i den aktuella blankettlagen uttryckligen föreskrivs att dessa förvaltningsuppgifter skall handhas av någon annan myndighet inom landskapsförvaltningen. Eftersom landskapslagens 2 § inte närmare preciseras kan den dock leda till oklarhet vid tillämpningen. Bestämmelsen är därför betänkelig ur rättssäkerhetssynpunkt, men föranleder ingen anmärkning från behörighetssynpunkt.

I landskapslagens 4 § berättigas landskapsregeringen att inom landskapets behörighet genom landskapsförordning besluta att författningar som utfärdats med stöd av rikslagen ska tillämpas oförändrade eller med de ändringar landskapsregeringen föreskriver. Med anledning härav konstateras att enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen och självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i 80 § 1 mom. i grundlagen. Detta innebär att det tydligt ska framgå hur normgivningsmakten delegeras och vilka områden och vilka angelägenheter delegeringen gäller. Om delegeringen av normgivningsmakten inte uppfyller de krav som grundlagen uppställer, står den i strid med 27 § 1 punkten i självstyrelselagen, som hänför stiftande av grundlag och avvikelser från grundlag till rikets behörighet. I så fall utgör ett delegeringsstadgande en behörighetsöverskridning.

Enligt ordalydelsen är delegeringsstadgandet i 4 § i landskapslagen vagt till den del det bemyndigar landskapsregeringen att göra ändringar i bestämmelser som utfärdats i stöd av rikslagstiftningen. Innehållet i delegeringen preciseras och begränsas emellertid av

den reglering som finns i landskapslagen samt den antagna rikslagstiftningen. Dessutom begränsas de ändringar som landskapsregeringen kan göra i förhållande till riksförfattningarna genom att landskapsregeringen endast kan utfärda förordningar inom landskapets behörighet. Därtill avser stadgandet ändringar av riksförfattningar på förordningsnivå eller lägre nivå. Mot denna bakgrund föreligger inte en behörighetsöverskridning.

Enligt landskapslagens 5 § första mening får förvaltningsbeslut som Ålands polismyndighet fattat med stöd av landskapslagen överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. Enligt andra meningen i 5 § får besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen. Formuleringen i sist nämnda mening är oklar och torde avse att besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvärsbestämmelsen överensstämmer med 25 § i självstyrelselagen.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen finner att landskapslagen faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet. Delegationen har ovan i utlåtandet anfört anmärkningar beträffande landskapslagens 2 §, vilka dock inte påverkar behörighetsfördelningen.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Olsson jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare